

## § 2. Gemeenschapsstelsels

### *Boek 1 / Topic 5*

## **Omvang en samenstelling van het gemeenschappelijk vermogen**

*YVES-HENRI LELEU*

44. Het gemeenschappelijk vermogen van de echtgenoten omvat hoofdzakelijk de inkomsten uit hun beroepswerkzaamheden, alsook de opbrengsten van hun eigen goederen en de goederen die aan de echtgenoten geschonken of gelegateerd werden. Maar de samenstelling van het gemeenschappelijk vermogen wordt vooral gedomineerd door het vermoeden van gemeenschappelijkheid volgens hetwelk goederen waarvan niet bewezen wordt dat het eigen goederen zijn, tot het gemeenschappelijk vermogen behoren: het vermoeden van gemeenschappelijkheid concretiseert de gemeenschappelijke aantrekking in het wettelijke stelsel.

### *A. Beroepsinkomsten*

45. De eerste en belangrijkste voedingsbron van het gemeenschappelijk vermogen bestaat uit de beroepsinkomsten van de echtgenoten: inkomsten uit beroepswerkzaamheid, inkomsten afkomstig uit openbare of particuliere mandaten, inkomsten of vergoedingen die ze vervangen of aanvullen (art. 1405, 1 BW). De kwalificatie van deze inkomsten als beroepsinkomsten in de fiscale of sociale zekerheidsrechtelijke zin, is burgerrechtelijk gesproken niet relevant. Zo kunnen bepaalde fiscaal als ‘diverse inkomsten’ aan te merken inkomsten burgerrechtelijk als beroepsinkomsten worden aanzien.

46. Inkomsten uit de beroepswerkzaamheid dienen ruim begrepen te worden en omvatten de winst – ongeacht de vorm – voortgebracht door eender welke door een echtgenoot uitgeoefende winstgevende bezigheid, ongeacht of deze bezigheid regelmatig, periodiek of eenmalig is. De inkomsten omvatten niet alleen de lonen en bezoldigingen van de openbare functie of die door een privé-onderneming gestort worden, maar eveneens de baten van vrije beroepen of winsten uit zelfstandige arbeid. Daarbij komen de bezoldigingen die voortvloeien uit het uitoefenen van openbare mandaten, zoals dat van parlementslid, burgemeester, provincieraadslid,... evenals de inkomsten ontvangen naar aan-

leiding van de uitoefening van een particulier mandaat, bijvoorbeeld als vastgoedmakelaar.

47. In het kader van de beroepsuitoefening verkregen voordelen *in natura*, een bijzondere variante van de beroepsinkomsten, vallen in het gemeenschappelijk vermogen.

48. Er rijst een probleem in verband met de aandelenopties die aan een bediende toegekend worden om hem toe te laten op termijn en tegen een verminderde prijs, aandelen van de onderneming die hem tewerkstelt te kopen. Na het lichten van de aankoopoptie zijn de aandelen gemeenschappelijk. Tussen het ontstaan van de aankoopoptie en de daadwerkelijke verwerving dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen, enerzijds, het recht om de optie te lichten dat eigen blijft aan de bediende<sup>37</sup>, en anderzijds de waarde van het voordeel, te weten de waarde van de aandelen bij hun huidige evaluatie. In geval van ontbinding wordt deze onmiddellijk in het actief van het gemeenschappelijk vermogen opgenomen<sup>38</sup>.

49. Uitkeringen en vergoedingen, toegekend aan een echtgenoot, als aanvulling of ter vervanging van inkomsten, worden eveneens in het gemeenschappelijk vermogen opgenomen. Hiermee worden bedoeld bonussen en gratificaties, ouderdomspensioenen, werkloosheidsuitkeringen, opzegvergoedingen, vergoeding bij ondernemingsluitingen, en zelfs de kinderbijslagen.

## ***B. Inkomsten van eigen goederen***

50. Een tweede categorie van gemeenschappelijke goederen omvat de vruchten, inkomsten en interesten van eigen goederen (art. 1405, 2 BW). Zo zullen alle periodieke opbrengsten van het eigen kapitaal van een echtgenoot bijdragen aan de gemeenschappelijke verrijking van de echtgenoten, ongeacht of het gaat om natuurlijke opbrengsten, zoals oogsten of houtkappen, dan wel om burgerlijke opbrengsten, zoals de interesten op een kapitaal of de huurgelden van een onroerend goed.

51. Wat financiële producten betreft, wordt de kwalificatie als inkomst niet toegekend aan de door een eigen BEVEK-aandeel verkregen meerwaarde. De meerwaarde wordt in het aandeel opgenomen en verhoogt de waarde ervan, in tegenstelling tot dividenden op aandelen of coupons van obligaties<sup>39</sup>.

37. Argument gehaald uit art. 1401, 5 BW.

38. Y.-H. LELEU, "L'actif du patrimoine commun" in Y.-H. LELEU en L. RAUCENT (eds.), *Les régimes matrimoniaux*, 3, *Le régime légal*, *Rép.not.*, V, I, II, Brussel, Larcier, 2001, nr. 714; in Franse recht, zie E. FOSSAERT, "Stock options et régime légal", *Gaz.Pal.* 2000, 16.

39. Y.-H. LELEU, "L'actif du patrimoine commun" in Y.-H. LELEU en L. RAUCENT (eds.), *Les régimes matrimoniaux*, 3, *Le régime légal*, *Rép.not.*, V, I, II, Brussel, Larcier, 2001, nr. 720.

Daarmee verband houdend, moeten de interesten van schulden eigen aan één van de echtgenoten door het gemeenschappelijk vermogen gedragen worden (art. 1408, 5<sup>e</sup> streepje BW). Daar de inkomsten van de eigen goederen tot de actiefzijde van het gemeenschappelijk vermogen behoren, is het logisch dat het passief de renten, periodieke lasten die de eigen schulden bezwaren, moet dragen. Een lening daterend van vóór het huwelijk, een hypothese die vaak voorkomt wanneer men als dertiger huwt, brengt een eigen schuld in kapitaal tot stand indien deze niet wordt ingebracht in de gemeenschap samen met het onroerend goed waarvan de aankoop door de lening werd gefinancierd, maar de last van de intresten rust op het gemeenschappelijk vermogen, zodat in geval dit laatste, zelfs indien het werd gespijsd door de enige inkomsten van de ontlenner, de kapitaalaflossingen betaalt, een herwaardeerbare vergoeding verschuldigd zal zijn op het einde van het gemeenschapsstelsel en dit ten belope van het kapitaal als basisverarming (Cass. 24 februari 2010, onuitgeg.).

### *C. Gemeenschappelijke giften en legaten*

52. De goederen die geschonken of gelegateerd werden, hetzij gezamenlijk aan beide echtgenoten, hetzij aan één van de echtgenoten onder het beding dat de goederen gemeenschappelijk zullen zijn (art. 1405, 3 BW), maken deel uit van het gemeenschappelijk vermogen. Hetzelfde geldt voor de schulden die deze vrijgevheden bezwaren (art. 1408, 4<sup>e</sup> streepje BW).

53. Goederen die door schenking of testament verworven worden tijdens het bestaan van het huwelijksstelsel, behoren in principe persoonlijk toe aan de echtgenoot die ermee begunstigd wordt (art. 1399, al. 2 BW). Er is dus een duidelijke wil van de schenker of de erflater nodig om het aan één van de echtgenoten geschonken of gelegateerde goed gemeenschappelijk te maken of om de schenking gezamenlijk tot de echtgenoten te richten. Een bepaalde, bekritiseerbare rechtspraak, vermoedt echter dat een schenking van een som geld door de ouders van één van de echtgenoten werd gedaan aan beide echtgenoten en kwalificeert deze als gemeenschappelijk, wanneer de gelden tijdens het samenleven werden gestort op een gemeenschappelijke rekening en de gelden bestemd waren voor het financieren van de aankoop van een gemeenschappelijk onroerend goed<sup>40</sup>. Het zgn. ‘pacte adjoint’ bij die schenking zal met de nodige precisie moeten worden opgesteld, want de vermelding dat de schenking slechts de echtgenoot die ermee begunstigd wordt, zal verrijken, is vereist om de kwalificatie als eigen veilig te stellen<sup>41</sup>.

De schenking kan gedaan worden met of zonder aanduiding van het aandeel dat toekomt aan iedere echtgenoot. Het aanduiden van het aandeel dat toekomt aan

40. Bergen 15 oktober 2002, *JLMB* 2004, 1182; Y.-H. LELEU, “Examen de jurisprudence (1997-2005). Régimes matrimoniaux”, *RCJB* 2006, p. 849, nr. 42.

41. Vgl. Ph. DE PAGE, *Le régime matrimonial*, Brussel, Bruylant, 2003, p. 76, nr. 78.

iedere echtgenoot, staat gelijk aan het goed in onverdeeldheid brengen tussen de echtgenoten, elkeen in verhouding tot het toegekende deel. In deze veronderstelling blijven de schulden die een schenking bezwaren eigen aan iedere begunstigde in evenredigheid met het ontvangen aandeel<sup>42</sup>.

Hoewel de schenker, gewoon door zijn wil uit te drukken, het voorwerp van de schenking gemeenschappelijk kan maken, mag echter niet uit het oog worden verloren dat het bedrag van de successie- of schenkingsrechten verschillend zal zijn naargelang van de graad van verwantschap tussen de begunstigde en de erfflater/schenker. Een schenking ten gunste van de enige echtgenoot met wie er een verwantschapsband bestaat, gecombineerd met een inbreng van het geschonken of gelegateerde goed in de gemeenschap, kan fiscaal gezien gunstiger uitvallen (zie *infra* randnr. 64).

### D. Vermoeden van gemeenschappelijkheid

54. Het gemeenschappelijk vermogen vormt tenslotte de natuurlijke verzamelplaats van alle goederen waarvan niet kan bewezen worden dat ze eigen zijn. Artikel 1405, 4 Burgerlijk Wetboek, vermoeden of regel van restkwalificatie, plaatst verscheidene goederen in het gemeenschappelijk vermogen: goederen waarvan de datum van verwerving voorafgaand aan het huwelijk rechtekens niet voldoende bewezen is, goederen die zogenaamd verworven zijn door een onbewezen schenking, goederen die verworven werden door middel van eigen middelen zonder verklaring van wederbelegging, tijdens het huwelijk verworven beroeps onroerende goederen, inkomsten van gemeenschappelijke goederen...

Onder de goederen die gemeenschappelijk zijn krachtens het vermoeden van gemeenschappelijkheid vindt men voornamelijk de aanwinsten, goederen door de echtgenoten samen of afzonderlijk<sup>43</sup>, ten bezwarende titel, verworven tijdens het huwelijk.

Zo is het handelsfonds (net als het landbouwbedrijf<sup>44</sup>) dat tijdens het huwelijk verworven of opgericht werd<sup>45</sup>, gemeenschappelijk. Daar het immaterieel is, ontsnapt het handelsfonds aan de kwalificatie van eigen goed die voorbehouden is aan de werktuigen en instrumenten die dienen voor de uitoefening van het beroep (art. 1400, 6 BW). De kwalificatie als gemeenschappelijk goed heeft een

42. Y.-H. LELEU, "L'actif du patrimoine commun" in Y.-H. LELEU en L. RAUCENT (eds.), *Les régimes matrimoniaux*, 3, *Le régime légal*, *Rép.not.*, V, I, II, Brussel, Larcier, 2001, nr. 720.

43. Voor een overzicht van rechtspraak, Y.-H. LELEU, "Examen de jurisprudence (1997-2005). Régimes matrimoniaux", *RCJB* 2006, p. 849-850, nr. 43.

44. Zie in dit verband, E. BEGUIN, "L'entreprise agricole", *Rép.not.*, II, I, XIV, Brussel, Larcier, 2000, nrs. 144 e.v.

45. Zie in dit verband, E. BEGUIN, "Unicité ou pluralité du régime juridique de l'entreprise individuelle" in *Dix années d'application de la réforme des régimes matrimoniaux*, L. RAUCENT (ed.), Louvain-la-Neuve/Brussel, Academia/Bruylant, 1987, 59. Dat het cliënteel gaat en komt, is inherent aan de handel, en kan geen motief vormen om als gemeenschappelijk te herkwalficeren elke onderneming daterend van voor het huwelijk. Enkel een nieuwe of veranderde activiteit kunnen de kwalificatie van gemeenschappelijk verkrijgen omdat beide de rechtstreekse of onrechtstreekse medewerking van de andere echtgenoot veronderstellen en kunnen gekwalificeerd worden als een aanwinst van de gemeenschap (Y.-H. LELEU, "Examen de jurisprudence (1997-2005). Régimes matrimoniaux", *RCJB* 2006, p. 847, nr. 39).

weerslag op elk bestanddeel van de feitelijke algemeenheid die het handelsfonds vormt, en met name op de beroepswerktuigen en -instrumenten, en op het cliënteel.

Het handels- of burgerlijk cliënteel volgt het statuut van de uitbating waarvan het afhangt. Dit is niet het geval voor het cliënteel van een vrij beroep, omwille van de duidelijke band van afhankelijkheid tegenover de uitoefenaar van het beroep. Alleen de waarde van het tijdens het huwelijk verworven of gevormde cliënteel hangt af van het gemeenschappelijk vermogen en zal worden geschat op de dag van de verdeling volgens de staat op de dag van de ontbinding<sup>46</sup>, de uitoefenaar van het vrij beroep daarentegen behoudt het recht over beheer van het cliënteel<sup>47</sup>.

Het onderscheid tussen het uitoefenen van de rechten en de waarde vindt men ook terug m.b.t. de aandelen en deelbewijzen op naam die aan één echtgenoot toegekend zijn of op zijn naam ingeschreven werden (art. 1401, 5 BW)<sup>48</sup>. Inderdaad, hoewel de rechten die voortvloeien uit de hoedanigheid van vennoot uitsluitend toebehoren aan de echtgenoot aan wie de aandelen en deelbewijzen toegekend werden, valt de waarde ervan in het gemeenschappelijk vermogen.

Het doel van die regel, voortspruitend uit de wet van 1 april 1987, is de verzoening tussen de soms tegengestelde eisen van de beroepsautonomie van de gehuwde (enige) vennoot met de gemeenschappelijke bestemming van de aanwinsten<sup>49</sup>. Door de rechten van de vennoot als ‘eigen goed’ te kwalificeren, beklemtoont de wetgever het exclusief bestuursrecht van de titularis. Maar de regel beperkt zich niet tot het bestuur: bij de ontbinding van het stelsel worden die rechten, als goederen, gelaten aan hun titularis, en enkel de vermogenswaarde van de aandelen wordt ingeschreven op het gemeenschappelijk actief om verdeeld te worden<sup>50</sup>.

Het vermoeden van gemeenschappelijk goed geldt eveneens m.b.t. de schulden (art. 1408 BW). Zo zijn gemeenschappelijk, de schulden, waarvan niet bewezen is dat zij eigen zijn aan één van de echtgenoten, omdat zij door één echtgenoot in het uitsluitend belang van zijn eigen vermogen aangegaan werden, omdat zij voortspruiten uit een persoonlijke of zakelijke zekerheidstelling die door één

46. Rb. Luik 25 februari 2002, *Rev.trim.dr.fam.* 2004, 460.

47. Zie in dit verband, Ph. DE PAGE, “La clientèle des professions libérales” in L. RAUCENT en J.-L. RENCHON (eds.), *Quinze années d’application de la réforme des régimes matrimoniaux*, Louvain-la-Neuve/Brussel, Academia/Bruylant, 1991, 39.

48. Vgl. tevens B. WAÛTERS, *Aandelen en echtscheiding*, Antwerpen, Maklu, 2000.

49. Zie met name: B. CARTUYVELS, “Statut des parts sociales souscrites au moyen de fonds communs par un époux marié sous un régime de communauté” in L. RAUCENT en J.-L. RENCHON (eds.), *Quinze années d’application de la réforme des régimes matrimoniaux*, Louvain-la-Neuve/Brussel, Academia/Bruylant, 1991, 59; Ph. DE PAGE, *Le régime matrimonial*, Brussel Bruylant, 2003, p. 68, nr. 71; J. DU MONGH, *De erfovergang van aandelen*, Antwerpen, Intersentia, 2003, p. 166-191, nrs. 116-130; Y.-H. LELEU en S. LOUIS, “Les actionnaires mariés sous le régime de la communauté légale” in O. CAPRASSE (ed.), *Le statut des actionnaires (S.A., S.P.R.L., S.C.) – questions spéciales*, Liège, C.U.P., nr. 2, p. 179-180; Y.-H. LELEU, “L’actif des patrimoines propres” in Y.-H. LELEU en L. RAUCENT (eds.), *Les régimes matrimoniaux. 3. Le régime légal, Rép.not.*, t. V, I, II, Brussel, Larcier, 2001, nr. 701; B. WAÛTERS, *Aandelen en echtscheiding*, Antwerpen, Maklu, 2000, p. 40-81, nrs. 39-78.

50. Over de verschillende stellingen daarover en hun weerslag inzake verdeling: J. DU MONGH, *De erfovergang van aandelen*, p. 166, nr. 116; Y.-H. LELEU, *L’actif des patrimoines propres*, nr. 705.

echtgenoot gegeven werd in een ander belang dan dat van het gemeenschappelijk vermogen, omdat zij voortvloeien uit de uitoefening van een verboden beroep of uit onregelmatige of bedrieglijke beheersdaden of omdat zij voortvloeien uit een strafrechtelijke veroordeling of uit een door een echtgenoot gepleegd misdrijf.

### E. Contant geld

55. Het statuut van de contanten geeft aanleiding tot een bijzondere bewijsmoeilijkheid in het gemeenschapsstelsel<sup>51</sup>.

56. De verkoopprijs van een eigen onroerend goed of een geërfde geldsom is zonder twijfel een eigen goed. De vervangbaarheid van contant geld, zowel chartaal als giraal, houdt het risico in van een vermenging tussen eigen fondsen en gemeenschappelijke fondsen. Omwille van het vermoeden van gemeenschappelijkheid, wordt de massa van vermengde fondsen geherkwalificeerd als gemeenschappelijk goed<sup>52</sup>. Het bewijs van het eigendomsrecht van de gelden wordt niet geleverd uitsluitend door de titulariteit van de rekening, maar ook door de bankdocumenten die toelaten die gelden te individualiseren indien zij vermengd werden met gemeenschappelijke gelden, om (vervolgens) hun oorsprong of hun band met een ander eigen goed te bewijzen<sup>53</sup>.

Het is waar dat het vermoeden van gemeenschappelijkheid kan omgekeerd worden door het bewijs te leveren dat het vermoede gemeenschappelijk goed, in werkelijkheid een eigen goed is. Het bewijs dat het contant geld een eigen goed is, veronderstelt echter in de eerste plaats dat het in de massa kan geïndividualiseerd worden. Men dient dus niet alleen de vermenging van de fondsen van verschillende oorsprong vast te leggen, in voorkomend geval door het storten van eigen geld op een rekening waarop gemeenschappelijk geld staat, maar ook de voortdurende aanwezigheid van eigen fondsen in de massa, ondanks de eventuele opnames die gedaan werden<sup>54</sup>. Dit is een feitenkwestie.

51. Zie in dit verband, Y.-H. LELEU, "La propriété de l'argent dans les régimes de communauté", *Rev.trim.dr.fam.* 1998, 401.

52. Luik 26 juni 2002, *JT* 2002, 770, *JLMB* 2003, 1364, noot O. CAPRASSE.

53. Ph. DE PAGE, "Les comptes bancaires ouverts au nom des deux époux" in *Le statut successoral du conjoint survivant*, p. 222 e.v.; Ph. DE PAGE, *Le régime matrimonial*, Brussel, Bruylant, 2003, p. 88, nr. 89; Y.-H. LELEU, "La preuve de la propriété des biens propres" in Y.-H. LELEU en L. RAUCENT (eds.), *Les régimes matrimoniaux. 3. Le régime légal*, *Rép.not.*, t. V, l. II, Brussel, Larcier, 1999, nr. 767, p. 717 en "Examen de jurisprudence (1997-2005). Régimes matrimoniaux", *RCJB* 2006, p. 833, nr. 33.

54. Die stelling wordt niet met unanimité verdedigd in de rechtsleer. E. BEGUIN, (noot onder Cass. fr. (1<sup>ère</sup> civ.) 5 januari 1999), *Rev.not.b.* 2004, p. 43-45; B. CARTUYVELS, "Est-il possible d'acquérir un immeuble en emploi de fonds propres sans paiement immédiat?" in Fédération royale du notariat belge (ed.), *Travaux du comité d'études et de législation. Année 2004*, Brussel, Bruylant, 2005, p. 3; S. MOSSELMANS, "Het huwelijksvermogensrechtelijk statuut van gelden gedeponeerd op een bankrekening", *NFM* 1997, 149.

## F. Personenverzekeringen

57. Een arrest van het Arbitragehof van 26 mei 1999 heeft klaarheid geschapen m.b.t. het statuut van de uitkeringen van personenverzekeringen afgesloten door een echtgenoot gehuwd onder gemeenschap van goederen<sup>55</sup>. Verzekeringssuitkeringen waarvan het contract afgesloten werd tijdens het huwelijk voor spaardoeleinden, eerder dan een echte risicoverzekering, zijn gemeenschappelijk, ongeacht of het gaat om kapitaal ontvangen vóór de vervaldag van het contract, dan wel om een voorschot op de wiskundige reserve. In geval van ontbinding van het huwelijksstelsel vóór de vervaldag van het contract moet de afkoopwaarde van de verzekering op dezelfde manier in het actief van het gemeenschappelijk vermogen ingeschreven worden.

Vallen onder deze regeling: de gemengde verzekeringen, de groepsverzekeringen<sup>56</sup>, verzekeringscertificaten, verzekeringsspaarrekeningen op lange termijn,... In dit verband moet wel gewezen worden op een arrest van het Hof van Cassatie *de dato* 24 januari 2011, waarin het Hof oordeelde dat de draagwijdte van het arrest van 26 mei 1999 niet uitgebreid mag worden tot een “vraag die geen identiek onderwerp heeft als degene waarover het Grondwettelijk Hof uitspraak heeft gedaan”<sup>57</sup>.

58. Het kapitaal dat ontvangen wordt krachtens een vóór het huwelijk ondertekend verzekeringscontract, maar waarvan de premies na het huwelijk door middel van gemeenschappelijke fondsen betaald werden, zal slechts het karakter van gemeenschappelijk goed hebben voor het na het huwelijk gevormde kapitaal.

59. Kapitalen van een tijdelijke of heel het leven dekkende overlijdensverzekering zijn daarentegen een eigen goed van de begunstigde echtgenoot, zelfs indien de premies van de verzekering, aangegaan als verzorgingsmaatregel, met gemeenschappelijke fondsen betaald werden.

## G. Gemeenschappelijke passief

60. Indien het gemeenschappelijk vermogen verschillende goederen omvat, wordt het ook bezwaard met een reeks schulden.

55. Arbitragehof 26 mei 1999, *JLMB* 1999, 1456, *Bull.ass.* 1999, 474, noot Y.-H. LELEU en D. SCHUERMANS, *Rev.not.b.* 1999, 710, *EJ* 2000, 20, noot F. BUYSENS, *Rev.trim.dr.fam.* 1999, 691, noot, *T.Not.* 2000, 257, *RDC* 1999, 849, noot K. TERMOTE.

56. In die zin en voor meer details: Y.-H. LELEU, “L'aléa chasse la donation. Sortie de tontine et rentrée d'assurance” in H. CASMAN, Y.-H. LELEU en A. VERBEKE, *Le droit patrimonial de la famille sans préjugés. Les donations – Thèmes actuels*, Brussel, Larcier, 2005, p. 79, p. 107; J.-L. RENCHON, “La Cour d'arbitrage et le statut des assurances sur la vie dans le droit des régimes matrimoniaux”, *Rev.trim.dr.fam.* 2000, p. 21-22. Voor een verkeerde toepassing op de groepsverzekering van artikel 1401, 4: C. DEVOET, “Assurance-vie, mariage et divorce”, *Rev.not.b.* 2002, p. 581, nr. 97.

Zie Y.-H. LELEU, “La mise en œuvre par le notaire et le juge du nouveau statut de certaines prestations d'assurance-vie entre les époux communs en biens” in *Mélanges offerts à Roland De Valkeneer*, Brussel, Bruylant, 2000, 341; C. DEVOET, “Assurance-vie, mariage et divorce”, *Rev.not.b.* 2002, 546.

57. Cass. 24 januari 2011, AR C090635.N.

Gezamenlijk of hoofdelijk door de beide echtgenoten aangegane schulden zijn logischerwijze ten laste van het gemeenschappelijk vermogen, ongeacht het doel van de schuld, en dus zelfs indien de schuld (een lening) aangegaan werd om werken uit te voeren aan een onroerend goed dat alleen aan één van de echtgenoten toebehoort<sup>58</sup>.

Deze schulden moeten echter door beide echtgenoten in dezelfde hoedanigheid aangegaan zijn. Degene die in hoofdzaak aangegaan werden door één echtgenoot uitsluitend in het belang van zijn eigen vermogen, en door zijn echtgenote als borg, zijn eigen aan elk van hen.

Door één van de echtgenoten voor de behoeften van het gezin en de opvoeding van de kinderen aangegane schulden worden eveneens opgenomen in de lasten van de gemeenschap<sup>59</sup>. Het gaat hier om de kosten van kledij, huisvesting, voeding, vrije tijd, gezondheid, ziekenhuisschulden<sup>60</sup>, schoolkosten, terugbetaling van onterecht ontvangen kinderbijslagen,... Echter, indien de schuld, zelfs aangegaan voor de behoeften van het gezin of de opvoeding van de kinderen, voortvloeit uit een lening, zal deze eigen zijn aan de contracterende echtgenoot, want hij is niet gemachtigd alleen een lening af te sluiten, tenzij het gaat om een lening op afbetaling of een persoonlijke lening op afbetaling en dat de schuld noodzakelijk (dus niet louter nuttig) is voor de behoeften van het gezin of de opvoeding van de kinderen. De feitelijke scheiding van de echtgenoten heeft trouwens geen invloed op de kwalificatie als gemeenschappelijke schuld. Volgens de rechtspraak van het Hof van Cassatie kan de feitelijke scheiding hoogstens het hoofdelijk karakter<sup>61</sup> van de schuld ontnemen. Het Hof van Cassatie preciseert in een ander arrest dat het strijdig is met artikel 222 om ten hoofdelijke titel de echtgenoot van de contractant te veroordelen indien de schuldeiser niet wist dat de schuldenaar gehuwd was op het ogenblik waarop de schuld werd aangegaan<sup>62</sup>.

De betrokken kinderen zijn diegene die deel uitmaken van het gezin, of die gemeenschappelijk zijn aan de echtgenoten, dan wel kinderen van één ervan, met uitsluiting van kinderen die buiten het gezin opgevoed worden. De onderhoudsschulden gestort ten gunste van de nakomelingen van één van de echtgenoten krijgen echter ook de kwalificatie van gemeenschappelijk goed, zodat het

58. Y.-H. LELEU, "Liquidation des créances et récompenses au titre d'investissements immobiliers" in *Le droit patrimonial de la famille sans préjugé. Eigenzinnig familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Kluwer, 2002, 70, nr. 43; H. CASMAN, Y.-H. LELEU en A. VERBEKE (eds.), Mechelen, Kluwer, 2002, p. 66. Vgl. met name: F. BUYSSENS, "Art. 1418 B.W." in J. GERLO, A. HEYVAERT, P. SENAËVE (eds.), *Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, nr. 61, p. 34; A. DE WILDE, *Les régimes matrimoniaux*, Brussel, Kluwer, losbl. TVIII.3.-2; J. GERLO, *Huwelijksvermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2004, nr. 336, p. 184; M. GRÉGOIRE, "Le régime légal" in *Cinq années d'application de la réforme des régimes matrimoniaux*, Louvain-la-Neuve/Bruxelles, Academia/Bruylant, 1981, p. 256-257; J.-L. LEDOUX, "Gestion des patrimoines" in *Dix années d'application de la réforme des régimes matrimoniaux*, Louvain-la-Neuve/Bruxelles, Academia/Bruylant, 1987, p. 188.

59. Zie E. BEGUIN, "Le passif" in Y.-H. LELEU en L. RAUCENT (eds.), *Les régimes matrimoniaux*, 3, *Le régime légal*, Rép.not., V, I, II, Brussel, Larcier, 2001, nrs. 813 e.v.

60. F. TAINMONT, "Dettes de ménage et frais d'hospitalisation" (noot onder Cass. 14 mei 2004), *Rev.trim.dr.fam.* 2005, p. 583.

61. Cass. 15 oktober 1999, *JLMB* 1999, 1724, noot Y.-H. LELEU, *Rev.not.b.* 2000, 167, *Pas.* 1999, I, 1323, *Rev.trim.dr.fam.* 2000, 357, *RW* 2001, 836, noot F. APS, *RCJB* 2001, 73, noot Y.-H. LELEU, *Div.Act.* 2000, 18, noot E. DE WILDE D'ESTMAEL.

62. Cass. 28 november 2003, *Rev.trim.dr.fam.* 2004, 447, noot F. TAINMONT.



gemeenschappelijk vermogen uiteindelijk de opvoedingskosten van alle kinderen draagt. Volgens de rechtspraak van het Hof van Cassatie zijn de onderhoudsschulden ten gunste van de ascendenten van één enkele echtgenoot ook ten laste van het gemeenschappelijk vermogen<sup>63</sup>, in tegenstelling tot de onderhoudsgelden die aan een vorige echtgenoot verschuldigd zijn en die een eigen schuld van de echtgenoot schuldenaar zijn.

De door één van de echtgenoten in het belang van het gemeenschappelijk vermogen aangegane schulden, tenslotte, moeten door het gemeenschappelijk vermogen gedragen worden. Deze schulden omvatten voornamelijk beroepsschulden, mits de uitoefening van het beroep niet verboden werd, en de fiscale schulden (inkomstenbelastingen, schulden aangegaan om beroepsinkomsten te verkrijgen, schulden van sociale bijdragen,...).

63. Cass. 10 september 1987, *JT* 1988, 143, *Pas.* 1988, 37, *RCJB* 1990, 251, noot S.J. NUDELHOLC, *TBBR* 1989, 129, noot J. GERLO, *Rev.not.b.* 1987, 680.